

IDEES CLAU

On són les noies que abandonen prematurament els estudis?

Context

- Quan reflexionem sobre l'abandonament escolar prematur (AEP) i les seves causes, sovint l'identifiquem com un problema masculí. En part, les dades ho confirmen:
 - Som el país d'Europa amb més diferència entre gèneres: si la taxa d'AEP entre els joves de 18 a 24 anys a Espanya és del 14,8 %, entre els nois és del 19,4 %, mentre que entre les noies és del 9,9 %.
 - El fet que les noies tinguin més èxit educatiu i que entre elles es constati un rendiment més elevat ha portat a interioritzar la idea que elles «tiren soles». Les noies estudien més, però trobem diferents pautes de discriminació, pautes en les quals la funció atorgada a l'escola és fonamental.
 - L'efecte d'atracció del mercat de treball (amb una demanda de perfils i sectors poc qualificats) explica majoritàriament que els nois deixin d'estudiar, un fet que no es produeix de manera igual entre les noies.

- Per tot això, cal ampliar la mirada i incloure la perspectiva de gènere en la intervenció sobre l'abandonament escolar prematur. Cal una aproximació que no invisibilitzi les noies que abandonen els estudis i tingui present que els factors de desmotivació i desafecció escolar poden ser diferents dels dels nois.

L'estudi L'abandonament escolar prematur des de la perspectiva de gènere

- En el marc del projecte transformador NOE 4.10, l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut ha encarregat l'estudi *L'abandonament escolar prematur des de la perspectiva de gènere: on són les noies que abandonen els estudis?* amb l'objectiu de conèixer si la recerca incorpora aquesta visibilització de les noies en l'abandonament escolar prematur i les conseqüències adverses que se'n deriven per a les seves trajectòries educatives i laborals.
- Aquesta manca de perspectiva de gènere pot contribuir al següent:
 - La invisibilització de les noies que abandonen els estudis.
 - Menys accés a la formació (a programes i recursos de noves oportunitats i al conjunt de l'oferta formativa disponible).
 - Una oferta de formació professional amb limitacions territorials i masculinitzada.
 - Dificultats d'inserció laboral (sectors feminitzats).
- Què diu la recerca sobre l'AEP en clau de gènere?
 - L'AEP és un fenomen masculí.
 - Cal una mirada interseccional: l'avantatge femení en els resultats educatius és més gran entre les estudiants d'entorns socials en situació de vulnerabilitat. Per tant, és necessari integrar altres fractures de desigualtat social (origen, nivell de renda, etc.) per tal d'explicar el fenomen i així poder proposar estratègies de compensació.
 - Determinats contextos familiars i comunitaris (amb més control social) poden afavorir l'abandonament entre les noies.
 - Es detecten tres perfils entre les noies que abandonen els estudis (caldran intervencions diferents):
 - Desvinculació emocional i resistència activa («alumnes rebels»).
 - Desvinculació emocional i resistència passiva.
 - Vinculació emocional i conductual però resultats escolars pobres.
 - Les oportunitats en l'accés al mercat de treball són desiguals en funció del gènere: la taxa d'activitat entre 18 i 24 anys és del 80 % entre els nois, mentre que entre les noies és molt inferior i depèn molt del nivell educatiu.

- Els condicionants socioeconòmics familiars que afavoreixen l'abandonament són diferents entre nois i noies. Pel que fa als nois, estan més orientats cap al mercat de treball, i en el cas de les noies, cap a un replegament a la llar.
 - L'origen social (capital econòmic i cultural de la família) explica més l'abandonament que no pas el gènere. Malgrat això, és important tenir presents les desigualtats de gènere en la recerca i en les polítiques.
- Factors que incideixen positivament en la lluita contra l'AEP entre les noies:
 - Disposar de recursos socials i xarxes de suport.
 - Crear un clima escolar que afavoreixi el sentiment de pertinença i inclusió.
 - Les altes expectatives docents.
 - Desenvolupar identitats acadèmiques i experiències relacionals positives, interculturals i interpersonals (contràries a la segregació).
 - Tenir present la importància del sentiment de pertinença i l'autoconfiança.

Què es pot fer des de l'àmbit local? Estratègies per treballar, als municipis, amb les noies que abandonen prematurament els estudis

Recomanacions generals

- Tenir present la diversitat de perfils entre els col·lectius de noies.
- Analitzar els recursos i els serveis d'acompanyament a les transicions i els serveis de segones/noves oportunitats educatives amb perspectiva de gènere.
- Fer propostes específiques amb perspectiva de gènere.

Propostes des de l'àmbit local

Governança i coordinació

- Treballar en xarxa (interdepartamental i interinstitucional). Coordinar les actuacions contra l'AEP de tots els recursos i serveis del territori que treballen amb joves (serveis socials, joventut, ocupació, promoció econòmica, polítiques de gènere, escoles de persones adultes, etc.).

- Avançar cap a un model de ciutat educadora no sexista: mobilitzar els recursos, els serveis i els agents del territori a partir de la corresponsabilitat i d'una metodologia de treball en xarxa orientada a facilitar l'acompanyament i el seguiment de nois i noies en risc d'abandonament educatiu.

Actuacions de prevenció

- Programes i recursos municipals que promoguin competències i parentalitat positiva.
- Potenciació d'actuacions coeducatives als centres educatius.
- Formació del professorat.
- Mentoria entre les noies.

Actuacions de detecció

- Compartir dades per a la detecció i la diagnosi de necessitats i perfils.
- Diagnosticar la capacitat de cobertura de l'oferta formativa en clau de gènere.
- Detectar si es produeix un accés desigual de les noies als recursos formatius de nova oportunitat.

Planificació de l'oferta formativa NOE

- Confeccionar mapes de recursos i d'avaluació de l'oferta en clau de gènere.
- Afavorir nous nínxols d'ocupació amb participació equilibrada d'ambdós sexes.
- Fomentar experiències pilot d'innovació formativa.

Acompanyament i orientació per a la permanència

- Impulsar beques/premis.
- Promoure referents formatius i ocupacionals positius.
- Disposar de plans d'acollida i d'igualtat a les empreses per a l'equitat de gènere.
- Oferir assessorament i acompanyament a les noies en situació de risc o d'abandonament escolar prematur.

Seguiment i monitorització

- Fer un seguiment continuat en el temps de les cohorts de joves de cada municipi que finalitzen els estudis secundaris.
- Centralitzar la informació dels diversos recursos (PFI, PTT, FIAP, CFA, programes de noves oportunitats, escoles de segona oportunitat, etc.).
- Compartir dades i informació entre les diferents administracions.
- Disposar de recursos digitals que permetin la identificació i la traçabilitat de les alumnes en situació de risc d'AEP, així com la consulta de l'oferta formativa i els itineraris duts a terme en els programes de noves oportunitats segons el sexe [aplicació del projecte NOE 4.10].

Aquests continguts provenen del sisè seminari del projecte transformador Noves Oportunitats Educatives 4.10 [«On són les noies que abandonen prematurament els estudis?»], que es va dur a terme el 19 d'octubre de 2022. S'hi van presentar els principals resultats de l'estudi *On són les noies que abandonen prematurament els estudis?*, dut a terme per les investigadores Maribel Garcia i Hungría Panadero. A més, a la taula rodona «Estratègies per treballar, als municipis, amb les noies que abandonen prematurament els estudis» hi van participar Marta Curran [investigadora de la UAB], Yolanda Corral i Joan Oliver [directora i professor, respectivament, del CFA Municipal de l'Olivera de Sant Quirze del Vallès], Alba López i Angie Paola Oliva [alumnes del PFI d'Informàtica] i Ana Enri [fundadora de l'empresa Maen Systems i tutora de les pràctiques del PFI].

Programa del seminari:

<https://www.diba.cat/documents/113226/348966465/NOE+4.10-Programa+Seminari+G%C3%A8nere+i+AEP.pdf>

Vídeo complet del seminari:

https://youtu.be/qs_dsjjvDlq